

af de mange afbildninger af de regnskaber, der analyseres i teksten. Undersøgelsen af personalets sammensætning viser, at embedsmændene i alt overvejende grad var lavadelige. Kun ærkebiskop Jens Brostrup (1472-97) synes at have favoriseret sine slægtinge. Udviklingen gik mod stadig større centralisering af godsadministrationen og stadig færre lavadelige embedsmænd. Ingesmans bog bekræfter således den fremherskende opfattelse af den sidste del af senmiddelalderen som en krisetid for den danske lavadel.

Anders Leegaard Knudsen

Schleswig-Holsteinische Regesten und Urkunden. Band 14: Urkundenbuch des Bistum Lübeck. Band 3: 1439-1509. Bearb. von W. PRANGE. (= Veröffentlichungen des Schleswig-Holsteinischen Landesarchiv 45). Neumünster, Wachholtz Verlag, 1995. 806 s.

Beundringsværdigt hurtigt er tredje bind af denne serie fulgt efter de første to. Da udgiveren har valgt at lade udgaven følge de lybske bispers embedsår, starter dette bind efter Johannes Scheles død i september 1439 og slutter med Wilhelm Westfals død sidst i 1509. Et kort forord beretter om arbejdets vanskeligheder og den videre plan med serien. Det er meningen, at fjerde bind skal omfatte diplomerne indtil Reformationen samt tekster, der ikke har diplomkarakter. Ifølge udgiveren er arbejdet med dette bind allerede langt fremme. Udgavens tredje bind har samme høje kvalitet som det nærmest foregående. Første bind var som bekendt et genoptryk af Wilhelm Leverkusens udgave fra 1856. Sted- og personregistre må så følge i et femte bind, hvorom der dog ikke er nævnt noget i nærværende bind. Beslutningen om at udskyde udarbejdelsen af et fællesregister til sidst, i stedet for at forsyne hvert bind hermed (således som det havde været Leverkusens plan i midten af forrige århundrede) kan synes dristig i betragtning af de problemer og forsinkelser, der kan opstå undervejs. Den hurtige udgivelsestakt retfærdiggør dog i mine øjne beslutningen, selvom det ikke lader sig nægte, at brugeren først får den fulde nytte af denne fine publikation den dag, registret foreligger.

Anders Leegaard Knudsen

FINN FUGLESTAD (og Morten Løtveit og Anne Kathrine Eian): Latin-Amerikas og Karibiens historie. Cappelen Akademisk Forlag, Oslo, 1994. 347 s. 248 norske kroner.

Som underviser ved universitetet i Oslo har Finn Fuglestad følt et stærkt behov for en grundbog på et nordisk sprog om Latinamerikas historie. Nu har han så selv skrevet den – med assistance af Anne Kathrine Eian, som har forfattet indledningskapitlet om de geografiske forhold, og Morten Løtveit, som har taget sig af slutkapitlet med historien efter 1930.

Fremstillingen er meget engageret og velskrevet. Den lægger især vægt på

strukturelle forhold og trækker lange linier i historien. Man føler sig tryk ved Finn Fuglestadts kompetente syntese over det vidtfavnende emne.

Han har valgt at lægge megen vægt på perioden 1492-1700. Den er den mest centrale, dels fordi det førkolumbianske Amerika da gik til grunde, dels fordi de strukturer blev dannet, som kom til at præge Latinamerika i al eftertid. Også det nittende århundrede får en solid behandling, medens tiden efter 1930 kun er noget stedmoderligt behandlet.

I de centrale afsnit gøres der fortjenstfuldt meget ud af det globale perspektiv, idet udviklingen i Spanien og Portugal beskrives forholdsvis detaljeret; stedvis tager denne gennemgang af europæiske forhold dog overhånd, så pladsen ubetinget ville have været bedre anvendt til mere indgående beskrivelse af forholdene i selve Latinamerika. En af Fuglestadts hovedteser er, at Latinamerika blev koloniseret af to af Europas gammeldags samfund – Spanien og Portugal. Disse havde svært ved at klare konkurrencen med det nye Europas mere effektive stater som England og Nederlandene, der var karakteriserede ved gryende kapitalisme og stadig tiltagende sekularisering. Hertil kom som en indre komplikation på Den iberiske Halvø de stærke modsætninger, der oftest var mellem styret i moderlandene og deres kolonier i Amerika. Endelig må det fremhæves, at Fuglestad overalt lægger vægt på at bringe så mangefacetterede forklaringer som muligt; således opererer han i forbindelse med den spanske erobring med både en militær, en bureaukratisk, en demografisk, en økologisk og en religiøs erobring af Amerika.

Indledningsvis i bogen er der meget kort redegjort for kildesituationen, og til slut findes ret omfattende, men ukommenterede litteraturlister. Fremstillingen er ikke forsynet med noter; men referencer og forskningsdiskussion findes ofte i brødteksten. Bogen er forsynet med et udmærket register (hvor Brasilien dog helt mangler!) og med de nødvendige kort.

Alt i alt må man sige, at Finn Fuglestadts syntese er meget vellykket. Med sit friske sprog, klare disponering og problemorienterede fremstilling vil bogen utvivlsomt vise sig inspirerende for studerende og andre med særlig interesse for Latinamerikas historie.

Erik Gøbel

HARALD GUSTAFSSON: *Political Interaction in the Old Regime. Central Power and Local Society in the Eighteenth-Century Nordic States.* Lund 1994.

I 1977 startede et stort nordisk forskningsprojekt »Centralmagt og lokalsamfund – beslutningsproces i 1700-tallet« med støtte fra de nordiske humanistiske forskningsråd. Det første initiativ hertil blev taget på det nordiske historikermøde i Uppsala i 1974. Det resulterede i fem værker 1982-1985:

1. Stadsadministration i Norden på 1700-tallet, 1982.
2. Oppdaginga av fattigdommen: Sosial lovgivning i Norden på 1700-tallet, 1984.
3. Skog och brännvin: Studier i näringspolitiskt beslutsfattande i Norden på 1700-talet, 1984.
4. Administrasjon i Norden på 1700-tallet, 1985.
5. Industri og bjergværksdrift: Privilegering i Norden i det 18. århundrede, 1985.